

INVESTIDURA DE LA DRA. ILONA KICKBUSCH COM A DOCTORA
HONORIS CAUSA DE LA UNIVERSITAT DE GIRONA

*Rector Magnífic de la Universitat de Girona;
autoritats acadèmiques, polítiques i civils;
companyes i companys de la comunitat universitària,
estimada doctora Ilona Kickbusch,
senyores i senyors,*

És per a mi un honor poder elogiar els mèrits de la Dra. Kickbusch en aquest solemne acte acadèmic.

La doctora Ilona Kickbusch és una persona reconeguda internacionalment com una de les màximes representants de la promoció de la salut, pel treball que ha fet des de l'any 1986, des de la Conferència Internacional d'Ottawa (Canadà), sota el lideratge de l'Organització Mundial de la Salut, amb l'impuls i la convicció que la caracteritzen. En aquella conferència es va adoptar un nou marc conceptual de promoció de la salut, reconeixent que la promoció de la salut constitueix un procés polític i social global que, a més de les accions orientades a enfortir les habilitats i capacitats de les persones, també incorpora accions dirigides a modificar les condicions socials, ambientals i econòmiques amb el fi de mitigar l'impacte d'aquestes condicions en la salut en les persones. Fou en aquesta primera conferència que la promoció de la salut va ser definida com el procés que permet a les persones incrementar el seu control sobre els determinants de la salut per millorar-la, un procés en què són pilars fonamentals el respecte pels drets humans i la consideració de les persones com a part activa del procés.

Des d'aleshores la Dra. Kickbusch ha mantingut una activa implicació amb l'Organització Mundial de la Salut i se la reconeix com a impulsora de la Carta d'Ottawa de Promoció de la Salut (1986), que és el document bàsic en l'àmbit de la salut i, particularment, de la salut pública. La carta establia cinc àmbits d'acció per a la promoció de la salut: la construcció de polítiques públiques saludables, la creació d'entorns promotors de la salut, l'enfortiment de l'acció comunitària, el desenvolupament d'habilitats personals i la reorientació dels serveis de salut.

El contingut de la Carta d'Ottawa és encara vigent avui i es considera una base forta sobre la qual construir. Ha estat l'origen de la celebració de les vuit conferències mundials en promoció de la salut que han tingut lloc posteriorment, aportant la comprensió de les estratègies de promoció de la salut i de la seva aplicació pràctica.

La Dra. Kickbusch va tenir una participació activa en aquestes conferències mundials i en la formulació de les Recomanacions d'Adelaide del 1988, en la Declaració de Jakarta el 1997, en la Carta de Bangkok per a la Promoció de la Salut en un Món Globalitzat el 2005, en la Conferència Mundial sobre Determinants Socials celebrada a Brasil el 2011, i en l'última conferència, celebrada a Hèlsinki el 2013, on es va concretar "la salut en totes les polítiques" que orienten el moviment mundial i l' europeu en particular.

De la seva trajectòria també cal ressaltar la presidència del World Demographic & Ageing Forum (Sankt Gallen, 2005); la direcció del Global Health Programme (des del 2008 fins a l'actualitat) de l'Institute of International and Development Studies de Ginebra; la presidència de Global Health Europe (2009); la condició de membre del Consell Executiu de la Careum Foundation (2009) i l'activitat com a professora en diverses institucions acadèmiques, entre elles la Universitat de Sankt Gallen (HSG), a Suïssa.

Com a líder compromesa amb la governança en salut global, la seva activitat s'ha orientat sempre vers l'apoderament de les persones, l'alfabetització en salut i el desenvolupament del moviment "Salut a totes les polítiques". Des d'aquesta perspectiva assessora organitzacions, agències governamentals i altres institucions en polítiques i estratègies per promoure la salut a escala nacional, europea i internacional.

La professora Kickbusch és destacable tant per la seva tasca en el si de diverses institucions i organismes internacionals com per la qualitat de les seves aportacions i pel fort compromís ètic que ha demostrat al llarg de la seva trajectòria. La seva projecció acadèmica la converteix en un dels màxims referents en l'àmbit de la promoció de la salut, amb una especial rellevància en els àmbits següents:

1. Entorns promotors de la salut

Ha participat en el desenvolupament de l'aproximació d'entorns promotors de la salut i ha iniciat programes com ara *ciutats saludables*, escoles promotores de la salut, llocs de treball saludables, hospitals promotors de la salut i salut en les presons, alguns dels quals s'han constituït com a xarxes de treball a escala internacional i s'ha evidenciat que són aproximacions sostenibles per a l'acció pública. A l'Organització Mundial de la Salut inicià el programa Envel·liment Actiu (WHO Programme on Ageing and Health, Ginebra 1994).

2. Salut en totes les polítiques

Ha liderat i contribuït al desenvolupament del moviment “Salut a totes les polítiques”, ha assessorat a bastament en aquesta aproximació i ha publicat nombrosos treballs. En concret, ha col·laborat com a assessora en documents i estratègies regionals, europees i internacionals des de l’any 2006, amb institucions de l’Organització Mundial de la Salut i altres estructures europees de salut pública. Darrerament, ha dirigit l’estudi “Governança per a la salut en el segle XXI”, per a l’Oficina Regional Europea de l’OMS, estudi que ha estat clau per a l’elaboració de la nova política europea Salut 2020.

3. Apoderament

Ha treballat per l’apoderament de les persones potenciant les estratègies d’alfabetització per a la salut. Ha promogut de forma notable el desenvolupament del concepte d’*alfabetització per a la salut (health literacy)* i l’ha reforçat a través de la recerca. Ha defensat sempre la participació ciutadana en la salut i recentment ha coordinat una publicació bàsica per a l’Organització Mundial de la Salut sobre aquesta temàtica (*Health Literacy, the Solid Facts, 2013*), a més de nombrosos articles en reconegudes revistes internacionals. Ha estat sempre activa en el camp de la salut de la dona i l’apoderament.

4. Governança en salut global

És considerada una de les principals líders del pensament sobre la governança en salut global. Ha fet suggeriments significatius pel que fa a la implicació d’actors múltiples a l’OMS, en les aproximacions basades en partenariats i en la política de la UE en salut global. Recentment ha impulsat la iniciativa “Global Health Europe: A Platform for European Engagement in Global Health” i el Consortium for Global Health Diplomacy.

Com a resultat de tot aquest treball, ha publicat més de 200 articles en revistes científiques de prestigi i 24 llibres especialitzats que han influït, de forma decisiva, en l’evolució de la promoció de la salut en els últims 27 anys. També ha estat editora fundadora de la revista *Health Promotion International* (Oxford University Press) i actualment en presideix el consell editorial.

MOTIUS QUE HAN PORTAT AL NOMENAMENT

A la Facultat d’Infermeria reconeixem la trajectòria de la Dra. Ilona Kickbusch des dels punts de vista següents:

- Lideratge en pro de la salut, expertesa significativa en l'àmbit de la promoció de la salut i rigor acadèmic, que l'han convertida en una autora de referència i reconeguda internacionalment.
- Compromís amb la governança en salut global, l'alfabetització en salut, l'apoderament de les persones i el desenvolupament del moviment "Salut a totes les polítiques", que han guiat la seva trajectòria.
- Defensora dels valors humans i de l'atenció centrada en les persones, una aproximació compartida i amb la qual s'identifiquen plenament els estudis d'Infermeria i el Màster Universitari en Promoció de la Salut de la Universitat de Girona.
- Coneixedora i precursora de les polítiques de salut europees i internacionals, ha ocupat posicions de responsabilitat en organismes europeus i internacionals, amb compromís i coherència amb els seus valors ètics i de justícia social.

Considerem que, per les seves aportacions en l'àmbit de la promoció de la salut, la doctora Ilona Kickbusch reuneix mèrits més que suficients perquè se li reconegui la seva trajectòria.

Pel seu compromís en la defensa del dret a la salut de les persones, el seu afany en la defensa dels valors humans i la importància de centrar els esforços en les persones, així com l'impuls del moviment de salut en totes les polítiques.

La seva carrera i els seus treballs fan de la doctora Kickbusch un referent en l'àmbit de la promoció de la salut i la nodreixen d'una gran expertesa útil per al desenvolupament de polítiques, programes i iniciatives a escala regional, europea i internacional.

La seva vinculació amb la Universitat de Girona es reflecteix en la influència que ha exercit el seu pensament i la seva obra en l'orientació de la docència desenvolupada a la Facultat d'Infermeria. Les seves aportacions han orientat la formació en promoció de la salut; són presents en la formació que s'imparteix en el Grau d'Infermeria, en les competències bàsiques i específiques dels estudiants.

El seu pensament i la seva influència van motivar la creació a la Universitat de Girona de la primera Càtedra de Promoció de la Salut de l'Estat espanyol i el desenvolupament del Màster universitari en Promoció de la Salut, segon estudi oficial de la Facultat d'Infermeria. Així mateix, orienta la formació continuada de professionals que es porta a terme a través de programes de postgrau i de cursos d'estiu.

El seu compromís amb les persones i la governança en salut global, els entorns saludables, l'apoderament i el desenvolupament del moviment "Salut a totes les

polítiques” són els principals àmbits de treball d’Ilona Kickbusch, àmbits amb els quals la nostra Universitat s’identifica plenament i els comparteix.

En l’àmbit de la recerca i la innovació, la promoció de la salut serà present en la creació del nou Campus de la Salut de la Universitat de Girona, que posarà de manifest la seva competència i la seva expertesa en aquest àmbit, reconegudes externament com un clar referent tant a escala nacional i europea com en l’àmbit llatinoamericà.

Atorgar a la Dra. Kickbusch la distinció de doctora honoris causa representa per a la Universitat de Girona consolidar i projectar globalment el lideratge que exerceix la institució en promoció de la salut. Relacionar la Dra. Kickbusch amb la Universitat de Girona contribuirà a donar valor i difondre a escala internacional la Universitat com a referent en formació, recerca i transferència en promoció de la salut.

Dra. Dolors Juvinyà Canal

Girona, 10 de juny de 2015